

Poison/Toxic:

สารพัดคัพท์ว่าด้วยพิษร้าย

ในช่วงเดือนสองเดือนที่ผ่านมา ชาวที่ทำให้ชาวบ้านร้านตลาดทั่วไปอย่างเรา ๆ ต้องรู้สึกหวาดระแวงและอกสั่นขวัญแขวน หรือเรียกได้ว่า “หลอน” ไปกับการจะรับน้ำหรือขนมจากคนอื่นมารับประทาน คงหนีไม่พ้นข่าวคดีการฆาตกรรมด้วยการวางยาพิษ (Poisoning: /'pɔɪzənɪŋ/) ที่มีชื่อว่า “ไซยาไนด์” (cyanide: /'saɪənaɪd/) ซึ่งเป็นสารพิษ ชื่อดังที่คุณผู้อ่าน @Rama ที่เป็นนักอ่านอาจจะคุ้นชื่อนี้จากนิยายหรือการ์ตูนแนวสืบสวนสอบสวนกันมาบ้าง แต่ทุกคนรู้มั๊ยคะ นอกจากไซยาไนด์จะถูกใช้ในนิยายหรือเรื่องแต่งทั้งหลายแล้ว ในประวัติศาสตร์โลก ยาพิษ (Poison: /'pɔɪzn/) ชนิดนี้ ถูกนำไปใช้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในฐานะอาวุธทางเคมี (Chemical Weapons: /,kemɪkl 'wepən/) และยังใช้ไซยาไนด์ซึ่งตอนนั้นเรียกว่า Zyklon B เพื่อทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Holocaust: /'hɒləkɔːst/) เกลี้ยนับล้านในค่ายกักกันมรณะ (Extermination camp: /ɪk,stɜːmɪ'neɪʃn kæmp/) ในช่วงใกล้สิ้นสุดของสงครามนั้น เหล่าผู้นำนาซีที่ไม่อาจยอมรับการพ่ายแพ้ของสงครามได้ อาทิ ฮิตเลอร์ และภรรยาของเขา เอวา เบรานน์ ก็นำไซยาไนด์มาใช้เป็นอาวุธปลิดชีพตนเองเช่นกัน และต่อมาในประเทศสหรัฐอเมริกายังมีการนำสารพิษชนิดนี้ไปใช้เพื่อประหารชีวิตนักโทษด้วยวิธีฉีดเข้าสู่ร่างกายอีกด้วย วันนี้ฟุดฟิดฟอไฟกับรามามาชวนคุยเกี่ยวกับสารพัดคัพท์ว่าด้วย “พิษ” ที่ทั้งชวนน่ากลัวและน่าตื่นเต้นกันค่ะ

ปัจจุบัน พิษวิทยา หรือคำว่า Toxicology (/,tɒksɪ'kɒlədʒi/) เป็นวิทยาศาสตร์สาขาหนึ่งที่ศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับสารพิษ โดยเราเรียกผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาในวิชาพิษวิทยานั้นเรียกว่านักพิษวิทยา (Toxicologist: /,tɒksɪ'kɒlədʒɪst/) ค่ะ โดยคำศัพท์ที่หมายถึงสารพิษนั้น มีหลายคำ แต่อาจใช้ในบริบทที่แตกต่างกันออกไปค่ะ คำว่า Toxins (/tɒksɪn/) จะหมายถึงสารพิษที่ผลิตขึ้นภายในเซลล์ที่มีชีวิตหรือสิ่งมีชีวิต อย่างเช่นสารพิษที่เหล็กในของผึ้ง สารพิษที่อยู่ในน้ำลายของสัตว์มีพิษ นำมาซึ่งอีกคำที่เรามักจะพบบ่อยแต่ใช้สับสนบ่อย ๆ คือคำว่า Poison (/pɔɪzn/) กับ Venom (/venəm/) เราใช้ Poison ได้เช่นเดียวกับความหมายโดยทั่วไปที่หมายถึงยาพิษ และยังใช้ในบริบทที่หมายถึงสารพิษ ซึ่งหมายถึง สารไม่ว่าจะอยู่ในรูปของแข็ง ของเหลวหรือแก๊ส ที่เข้าสู่ร่างกายโดยการกิน สัมผัส หรือหายใจเข้าไปแล้วส่งผลกระทบต่อกระบวนการตามปกติในระดับเซลล์ของสิ่งมีชีวิต ยกตัวอย่างเช่น แอปเปิลอาบยาพิษที่อยู่ในรูปของกิน เนื้อปลาปักเป้าที่เป็นพิษ หรือ ก๊าซพิษที่สามารถเข้าสู่ร่างกายผ่านการสูดดม ในขณะที่ Venom จะหมายถึงสารพิษของสิ่งมีชีวิตที่ออกฤทธิ์โดยอาศัยการฉีดพิษเข้าไปในร่างกายของฝ่ายตรงข้าม อย่างเวลา งูกัด ผึ้งต่อย เป็นต้น ส่วนคำที่เราเจอบ่อยอีกคำอย่าง Toxicity (tɒk'sɪsəti/) หมายถึงความเป็นพิษ ใช้อธิบายสถานะเป็นพิษของสิ่งที่มีชีวิตนั้น ๆ แล้ว

ในส่วนคำคุณศัพท์นั้นที่หมายถึงอะไรบางอย่างซึ่งมีพิษนั้นก็ใช้ต่างกรรมต่างวาระกันค่ะ คำคุณศัพท์ **toxic** (/ˈtɒksɪk/) เป็นคำคุณศัพท์ที่ออกมาจากคำนามว่า toxin ดังนั้น **toxic** จึงใช้ขยายคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งซึ่งมีพิษ ทั้งต่อสิ่งมีชีวิตและสภาพแวดล้อม ส่วนคำคุณศัพท์ **poisonous** (/ˈpɔɪzənəs/) มาจากคำว่า poison ที่แปลว่าของที่เป็นพิษต่อร่างกาย ดังนั้น **poisonous** จึงมักใช้กับสิ่งของจากธรรมชาติที่สัมผัส สูดดม หรือรับประทานไม่ได้ เพราะจะทำให้ป่วยหรือตาย ขณะที่ **venomous** (/ˈvenəməs/) มาจากคำว่า venom ซึ่งหมายถึงสารพิษของสัตว์ที่ออกฤทธิ์ด้วยการฉีดเข้าร่างกาย หรือหมายถึงพิษงูที่ยอมได้ ฉะนั้น พวกสัตว์ที่ใช้วิธีโจมตีเหยื่อด้วยวิธีกัดหรือต่อยเพื่อฉีดพิษเข้าร่างจึงใช้คุณศัพท์ venomous ไม่ใช่ poisonous นะคะ ยกตัวอย่างให้เห็นชัด ๆ จากคำที่เรามักพบบ่อย ๆ อย่างคำว่า **Venomous animals** (สัตว์มีพิษ) หรือ **Poisonous mushrooms** (เห็ดพิษ) เป็นต้นค่ะ

นอกจากนี้ ในปัจจุบัน เรายังพบว่าคำศัพท์เกี่ยวกับพิษที่ถูกนำไปใช้ในกรอบบริบทด้านพิษวิทยาอีกด้วยนะคะ อย่างศัพท์คำว่า Toxic ที่เพิ่งยกตัวอย่างไป เดิมที **Toxic** หมายถึง “ซึ่งเป็นอันตรายหรือเป็นพิษ” ปัจจุบันคนมักจะใช้คำนี้เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ ที่เป็นพิษ และเป็นความสัมพันธ์ที่ทำให้คนที่อยู่ในความสัมพันธ์อย่างไม่มีความสุขทั้งกายและใจ (**Toxic Relationship**: /ˈtɒksɪk rɪˈleɪʃnʃɪp/) ไม่ว่าจะความสัมพันธ์ใน ครอบครัว สถานะที่ทำงาน หรือ การเมือง ก็ตาม โดยความสัมพันธ์ที่เป็นพิษนั้นมักจะทำให้ผู้ถูกกระทำเป็นคนที่ต้องรู้สึกผิด รู้สึกหวาดกลัว และไม่เป็นตัวเอง ทั้งที่เขาอาจไม่ได้ทำอะไรผิดแต่อย่างใด

ไม่ว่าจะเป็นพิษในแง่วิทยาศาสตร์หรือพิษในเชิงสังคมวิทยา ก็ล้วนดูน่าหวั่นใจที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวทั้งสิ้น แต่ถ้าเลี่ยงไม่ได้ จำเป็นต้องหาวิธีการป้องกันตัวเองในการสัมผัสกับพิษร้ายเหล่านั้นให้มากที่สุด ผู้เขียนขอส่งความปรารถนาดีไปถึงทุกท่านที่ต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับสารพิษ รวมทั้งท่านที่ติดอยู่ในสถานการณ์ความสัมพันธ์ที่เป็นพิษในแง่ต่าง ๆ ด้วย ฉบับนี้ไปแล้วค่ะ เจอกันฉบับหน้านะคะ

อ้างอิง:

- BBC News Thai. “แอม ไชยาไนต์ : ทำความรู้จัก “ราชาแห่งยาพิษ” และพิษร้ายแรงอื่น ๆ ที่เหล่าฆาตกรนิยมใช้”. [Online]. <https://www.bbc.com/thai/articles/c3gnpzggrd5o>
- Olen R. Brown ; Cyanide, The Art and Science of Poisons (2018) 1: 124. <https://doi.org/10.2174/9781681086972118010009>.
- Robbie Gonzalez. Gizmodo. ““Venomous” vs “Poisonous,” Explained With Adorable Talking Animals”. [Online]. <https://gizmodo.com/venomous-vs-poisonous-explained-with-adorable-talk-1607387829>.
- Science Learning Hub. “Poisons and toxins”. [Online]. <https://www.sciencelearn.org.nz/resources/364-poisons-and-toxins>.
- “พิษวิทยา”. [Online]. <https://vet.kku.ac.th/vetpharmaco/document/toxico/general%20toxicology.pdf>.
- ““toxic” แปลว่าอะไร? ความสัมพันธ์แบบไหนถึงเรียกว่า #toxic” . [Online]. <https://www.komchadluek.net/kom-life-style/491878>